За правы чалавека

Віцебскі рэгіянальны праваабарончы бюлетэнь

№ 8 (103) 21-30 красавіка 2015 г.

ВІЦЕБСКАЯ ГАРАДЗКАЯ ПРАКУРАТУРА АДМОВІЛА АПАЗЫЦЫЙНАМУ ПАЛІТЫКУ Ў ПРАКУРОРСКІМ ПРАТЭСЬЦЕ

Пракурор Віцебску Юры Раманоўскі адмовіў сябру Кансэрватыўна-хрысьціянскай партыі БНФ Яну Дзяржаўцаву ў пракурорскім пратэсьце на рашэньне Віцебскага гарадзкога выканаўчага камітэту «Аб масавых мерапрыемствах у горадзе Віцебску», якое, на думку палітыка, супярэчыць пастанове Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Зьвярнуцца ў пракуратуру Яна Аляксеевіча падштурхнула тая акалічнасьць, што на цягам 6 гадоў з боку мясцовых уладаў ён атрымаў забароны на правядзеньне больш як сарака масавых мерапрыемстваў — пікетаў, мітынгаў і шэсьцяў. Падставай для гэтых забаронаў была адсутнасьць у спадара Дзяржаўцава дамоваў зь міліцыяй, камунальнымі службамі і мэдустановамі на абслугоўваньне імі масавым мерапрыемстваў. Усе спробы заключыць дамовы заканчваліся катэгарычнымі адмовамі з боку кіраўніцтва міліцыі і гарадзкой паліклінікі. Як правіла, мэдыкі адмаўляліся заключаць дамовы з прычыны вялікай загружанасьці работнікаў хуткай дапамогі, а ў міліцыі адмовы аргумэнтавалі тым, што на пачатку ўлады павінны дазволіць масавае мерапрыемства: у выпадку, калі такі дазвол будзе атрыманы, то калі ласка — дамову складзем.

Ян Дзяржаўцаў

Абскарджаньне рашэньняў кіраўнікоў віцебскіх выканкамаў ў судох не дапамагло вырашыць праблему. Судзьдзі толькі разводзілі рукамі: маўляў, ня можам змусіць органы і ўстановы заключаць дамовы, няма ў нас на тое паўнамоцтваў.

Тым ня менш Ян Дзяржаўцаў настойліва шукаў выхад з сытуацыі, якая склалася. Бо права на правядзеньне масавых мерапрыемстваў гарантаванае канстытуцыяй і дзейным заканадаўствам, а рэалізаваць гэта права ў Віцебску немагчыма!

Зьмяніць цяперашняе становішча з татальнай забаронай праводзіць масавыя мерапрыемствы ў Віцебску можна, на думку палітыка, толькі зьмяніўшы рашэньне Віцебскага гарадзкога выканаўчага камітэту ад 10 ліпеня 2009 году № 881 «Аб масавых мерапрыемствах у горадзе Віцебску».

І такая магчымасьць зьявілася, калі ў Беларусі сталі ўносіцца зьмены ў падобныя рашэньні мясцовых уладаў, бо гэтыя рашэньні супярэчылі пастанове Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 5 сакавіка 2012 году № 207. Гэтая ўрадавая пастанова фактычна адмяняла неабходнасьць заключэньня дамоваў зь міліцыяй для забесьпячэньня ёю грамадзкага парадку падчас правядзеньня масавых мерапрыемстваў.

Але мінула больш за тры гады пасьля прыняцьця пастановы, а чыноўнікі Віцебскага гарадзкога выканаўчага камітэту не палічылі неабходным зьмяняць рашэньне № 881. На думку палітыка, гэткая бязьдзейнасьць мясцовых уладаў выразна парушае Закон Рэспублікі Беларусь «Аб нарматыўных прававых актах Рэспублікі Беларусь». Згодна з артыкулам 10 гэтага Закону, нарматыўны прававы акт вышэйстаячага дзяржаўнага органу (у нашым выпадку — ураду) мае большую юрыдычную сілу ў адносінах да нарматыўных прававых актаў ніжэйстаячага дзяржаўнага органу (г.зн. Віцебскага гарвыканкаму).

У сакавіку бягучага году, пасьля чарговай забароны пікету, Ян Дзяржаўцаў зьвярнуўся да пракурора Віцебску Юрыя Раманоўскага з просьбай апратэставаць рашэньне Віцебскага гарвыканкаму № 881 «Аб масавых мерапрыемствах у горадзе Віцебску» як супярэчнае пастанове Саўміну № 207. Таксама ён прасіў пракурора вынесьці афіцыйнае папярэджаньне службовым асобам гарвыканкаму, якія своечасова не ініцыявалі зьмены ў рашэньні № 881 і, такім чынам, не ліквідавалі неадпаведнасьць мясцовага заканадаўчага акту пастанове ўраду.

Атрымаўшы адказ ад пракурора гораду Раманоўскага, апазыцыянер застаўся незадаволены ім: вартавы законнасьці палічыў недастатковымі довады Дзяржаўцава для прынясеньня пратэсту на рашэньне № 881, а таксама для абвяшчэньня афіцыйных папярэджаньняў службовым асобам Віцебскага гарвыканкаму.

Цяпер Ян Дзяржаўцаў рыхтуе скаргу ў Віцебскую абласную пракуратуру і спадзяецца на тое, што зможа пераканаць тамтэйшых пракурораў запатрабаваць ад гарадзкога выканаўчага камітэту прывесьці нарматыўнае рашэньне № 881 «Аб масавых мерапрыемствах у горадзе Віцебску» ў адпаведнасьць зь дзейным заканадаўствам.

Віцябчук дамогся пакараньня судзьдзі, якая не дала яму азнаёміцца з пратаколам судовага паседжаньня

Аляксандар Антоненка

Аляксандар Антоненка праходзіў сьведкам па адміністрацыйнай справе. Па заканчэньні судовага разбору ён падаў у суд хадайніцтва аб азнаямленьні яго з пратаколам паседжаньня для прадстаўленьня сваіх заўвагаў датычна яго паўнаты і правільнасьці складаньня. Аднак судзьдзя суду Кастрычніцкага раёну Віцебску Алеся Жарыкава задаволіць хадайніцтва адмовілася. Віцябчук вымушаны быў зьвярнуцца са скаргай у Вярхоўны Суд...

Судзьдзя Жарыкава пісьмова паведаміла ў адказ на хадайніцтва, што падставаў для азнаямленьня заяўніка з пратаколам судовага паседжаньня ня маецца. Аляксандар Антоненка палічыў, што судзьдзя парушыла ягоныя правы, і зьвярнуўся са скаргай у найвышэйшую судовую ўстанову краіны. У сваёй скарзе ў Вярхоўны Суд ён напісаў:

«Судзьдзя абавязаная забясьпечыць удзельнікам адміністрацыйнага працэсу магчымасьць азнаёміцца з пратаколам судовага паседжаньня, а ўдзельнікі адміністрацыйнага працэсу маюць права прадставіць свае заўвагі ў дачыненьні да яго паўнаты і правільнасьці складаньня. Лічу рашэньне судзьдзі суду Кастрычніцкага раёну г. Віцебску Жарыкавай А.С. не заснаваным на законе».

Вярхоўны Суд пераслаў скаргу спадара Антоненкі ў Віцебскі абласны суд, старшыня якога Мікалай Хамічонак прызнаў яе слушнасьць. Ён пацьвердзіў, што ў адпаведнасьці з артыкулам 11.8 Працэсуальна-выканаўчага кодэксу аб адміністрацыйных прававарушэньнях усе ўдзельнікі адміністрацыйнага працэсу маюць права цягам трох дзён падаць свае заўвагі наконт паўнаты і правільнасьці складаньня пратаколу судовага паседжаньня. Гэтым правам валодаюць у тым ліку і сьведкі як удзельнікі працэсу.

«Такім чынам, судзьдзёй неабгрунтавана адмоўлена Вам у азнаямленьні з пратаколам судовага паседжаньня. У сувязі з выкладзеным судзьдзю суду Кастрычніцкага раёну г. Віцебску Жарыкавай А.С. строга ўказана на недапушчэньне ў далейшай працы гэткіх парушэнняў і дачу Вам магчымасьці рэалізаваць свае правы на азнаямленьне з пратаколам судовага паседжаньня. Па выніках працы за месяц судзьдзя Жарыкава А.С. дэпрэміяваная», — паведаміў кіраўнік абласнога суду скаржніку.

Жыхар Віцебску, падвергнуты арышту за ўдзел у фотасэсіі, падаў скаргу ў КПЧ ААН

Віцябчук Пётар Бярлінаў зьвярнуўся з індывідуальнай скаргай у Камітэт па правах чалавека ААН, бо ён быў, на яго думку, незаконна і несправядліва падвергнуты кароткатэрміноваму пазбаўленьню волі па адміністрацыйнай справе.

Нагодай для такога суворага пакараньня паслужыў выпадковы ўдзел Пятра ў групавым фатаграфаваньні на адной з вуліц гораду. Судзьдзя суду Чыгуначнага раёну Віцебску Алена Цыганкова ўсьлед за маёрам міліцыі Аляксандрам Рыбаковым палічыла фатаграфаваньне масавым мерапрыемствам, прызнала Бярлінава вінаватым і падвергла адміністрацыйнага арышту на трое сутак з утрыманьнем яго ў ізалятары часовага ўтрыманьня.

У сваёй скарзе Бярлінаў прыводзіць довады таго, што ён стаў ахвярай дзеяньняў з боку дзяржаўных органаў і арганізацыяў. Так, Пётар паведамляе пра тое, што касацыйная і наглядныя судовыя інстанцыі, куды ён зьвяртаўся са скаргамі на рашэньне судзьдзі Цыганковай, разгледзелі скаргі не на яго карысьць. Паводле меркаваньня заяўніка, судзьдзя Цыганкова была прадузятай. Яна адназначна прыняла бок абвінавачваньня і не стала высьвятляць усе акалічнасьці, фактычны бок справы, ня стала знаходзіць аб'ектыўныя дадзеныя яго невінаватасьці і недатычнасьці.

На думку Бярлінава, судовае рашэньне суду першай інстанцыі не зьяўлялася справядлівым. Усе ўдзельнікі фотасэсіі былі пакараныя штрафамі. І толькі ён адзін за тое ж самае прававарушэньне, што і астатнія (удзел у пікетаваньні), быў падвергнуты адміністрацыйнаму арышту. Бо гэты від пакараньня расцэньваецца грамадзтвам і дзяржавай як найбольш карны, г.зн. ужываецца толькі ў крайніх, асаблівых выпадках у адміністрацыйнай вытворчасьці.

Пётар Бярлінаў

«Адміністрацыйны арышт успрыняты мною як пакараньне, не прапарцыйнае ўчыненаму дзеяньню. Бо калі мае паводзіны расцэньваць як удзел у пікеце, то маімі ўчынкамі не былі ўшчэмленыя правы і рэпутацыя іншых асоб. Датаго ж я не рабіў замах на бясьпеку, грамадзкі парадак і маральнасьць насельніцтва, якія ахоўваюцца дзяржавай. Прынамсі, мне не ставілася ў віну гэта судом», — сьцьвярджае Бярлінаў.

Ён мяркуе, што з боку дзяржавы грубым чынам было парушанае яго права на справядлівы, бесстаронні і незалежны суд. І выказвае шкадаваньне, што касацыйная і наглядныя судовыя інстанцыі не ўлічылі ўсе яго довады і рэабілітуючыя акалічнасьці.

Пётар Бярлінаў, пакрыўджаны беларускай дзяржавай грамадзянін, просіць Камітэт па правах чалавека прызнаць яго скаргу прымальнай для разгляду па сутнасьці. Ён настойвае на тым, каб Рэспубліка Беларусь была прызнаная парушальнікам Міжнароднага пакту аб грамадзянскіх і палітычных правах, ліквідавала ўсе дапушчаныя парушэньні і аднавіла яго грамадзянскія правы, а таксама пакрыла яму маральную шкоду ў выглядзе грашовай кампэнсацыі.

Генэральная пракуратура ня стала рэагаваць на паведамленьне віцебскага праваабаронцы аб парушэньнях закону

Зварот у Генэральную пракуратуру Валер Місьнікаў падаў пасьля таго, як ня змог дамагчыся праўды на мясцовым узроўню. Раней з аналягічнымі зваротамі, у якіх паведамляў пра парушэньне заканадаўства міліцыянтамі і судзьдзямі, датычнымі да рэпрэсіяў супраць журналістаў – удзельнікаў сумнавядомай фотасэсіі з клеткамі ў птушкамі, праваабаронца зьвяртаўся ў Віцебскую гарадзкую і абласную пракуратуры, але беспасьпяхова.

Валер Місьнікаў

Нагадаем, у лістападзе 2014 году віцебскія журналісты і грамадзкія актывісты далучыліся да сусьветнай акцыі «Станем за журналістыку». Яны зладзілі фотасэсію на фоне графіці з выявай зробленай з газэты птушкі, якая вырываецца з клеткі на волю. Працягваючы тэму аўтара графіці, удзельнікі фотасэсіі трымалі ў руках папяровыя клеткі і птушак-арыгамі. Здымкі былі разьмешчаныя ў інтэрнэце і пасьля сталі падставай для прыцягненьня ўдзельнікаў фотасэсіі да адміністрацыйнай адказнасьці — начальнік аддзелу аховы прафіляктыкі і правапарадку міліцыі Чыгуначнага раёну Віцебску маёр Аляксандар Рыбакоў і судзьдзі палічылі, што фотасэсія зьяўлялася несанкцыянаваным пікетам.

У сваім звароце ў гарадзкую пракуратуру Валер Місьнікаў спрабаваў давесьці яе супрацоўнікам, што маёр міліцыі Аляксандар Рыбакоў і судзьдзі Чыгуначнага райсуду Віцебску Алена Цыганкова і Дзяніс Губанаў, зьдзяйсьняючы расправу над журналістамі і грамадзкімі актывістамі, парушылі законы краіны і Канстытуцыю. Ён слушна меркаваў, што задача пракуратуры — нагляд за захаваньнем законнасьці, а таму яна мусіць старанна правяраць усе паведамленьні пра супрацьпраўныя дзеяньні. Аднак у гарадзкой пракуратуры ня сталі разьбірацца, ці парушылі службовыя асобы міліцыі і суду закон. Ня сталі ўнікаць у справу і ў абласной пракуратуры, куды Валер Місьнікаў накіраваў скаргу на бязьдзейнасьць пракурора гораду.

Праваабаронца спадзяваўся, што дапаможа ва ўсім разабрацца Менск. Але зварот у генэральную пракуратуру таксама ня даў плёну. Начальніца аддзелу па наглядзе і захаваньні правоў і свабод грамадзян Марына Папова, як раней і пракуроры мясцовага ўзроўню, паведаміла праваабаронцу, што ён, маўляў, ня мае паўнамоцтваў прадстаўляць інтарэсы асоб, прыцягнутых да адміністрацыйнай адказнасьці, бо ў яго няма даверанасьці, афармленай належным чынам, прадстаўляць іх інтарэсы.

Валер Місьнікаў дужа зьдзіўлены такім стаўленьнем пракурорскіх работнікаў да яго зваротаў. Ён жа зусім не зьбіраўся дзейнічаць ад імя пакараных журналістаў і актывістаў як іхны прадстаўнік. Яго мэтай была паказаць пракурорам на незаконнасьць дзеяньняў службовых асоб. Кожны грамадзянін, якому стала вядома пра парушэньні закону і Канстытуцыі, мае права паведаміць пра іх у пракуратуру — і абавязак пракуратуры разабрацца, ці сапраўды дратаваньне закону мела месца. Але ў пракуратуры, выходзіць, па-іншаму глядзяць на правы грамадзян і свае абавязкі: грамадзянін ня можа проста так зьвярнуцца ў пракуратуру з паведамленьнем пра правапарушэньне — ён, аказваецца, мусіць мець яшчэ нейкія даверанасьці...

Віцебскаму актывісту адмоўлена ў доступе да правасудзьдзя

Аляксандар Холад

Адстойваючы свае правы і законныя інтарэсы, жыхар Віцебску Аляксандар Холад цягам апошніх гадоў вядзе ліставаньне зь дзяржаўнымі органамі і судамі ўсіх узроўняў. Аднак яму так і не ўдалося абараніць сябе ад самавольства і злоўжываньняў з боку прадстаўнікоў дзяржаўнай улады.

У лютым гэтага году Аляксандар Холад зьвярнуўся да прэзыдэнта краіны як гаранта законнасьці. Прычынай звароту паслужыў той факт, што старшыня Вярхоўнага суду Вадзім Сукала і яго намесьнікі не разгледзелі ягоную скаргу па сутнасьці, бо ў скаргах прысутнічала адкрытая жорсткая крытыка працы суду Чыгуначнага раёну Віцебску. Таксама ў зваротах ўскрываліся злоўжываньні службовым становішчам некаторых судзьдзяў гэтага раённага суду. Шукальнік праўды Аляксандар Холад у доказ сваіх слоў гатовы быў пайсьці на крайнія меры — прайсьці праверку на дэтэктары хлусьні.

Аднак дробны чыноўнік Адміністрацыі прэзыдэнта ня даў ходу скарзе Аляксандра Холада, і кіраўнік дзяржавы так і не даведаўся пра парушэньне кіраўнікамі Вярхоўнага суду яго права на доступ да правасудзьдзя.

Дзеяньні чыноўніка былі абскарджаныя. Аднак яго непасрэдны кіраўнік, на імя якога была накіраваная скарга, начальнік галоўнага ўпраўленьня па працы са зваротамі грамадзян і юрыдычных асоб Адміністрацыі прэзыдэнта Станіслаў Буко адмовіў у разглядзе звароту па надуманых падставах.

Цяпер Аляксандр Холад задумаўся, што рабіць далей. Адзіным магчымым спосабам абараніць сваё права на доступ да суду ёсьць падача скаргі ў Камітэт па правах чалавека ААН. Але беларуская бюракратыя мае глухую абарону ад рашэньняў гэтай аўтарытэтнай міжнароднай праваабарончай арганізацыі. Фармальна прызнаючы рашэньні згаданага квазысудовага органу, уладаносцы спасылаюцца на тое, што гэтыя рашэньні носяць нібыта рэкамэндацыйны характар і не зьяўляюцца абавязковымі для выкананьня.

Начальнікі месцаў несвабоды Віцебшчыны ня бачаць неабходнасьці асьвятленьня дзейнасьці іх установаў у незалежных СМІ

Каля тузіну заяваў у папраўчыя ўстановы, ЛПП і СІЗА Віцебскай вобласьці разаслаў праваабаронца і незалежны журналіст Леанід Сьвецік. У сваіх заявах ён прасіў даць яму магчымасьць наведаць згаданыя ўстановы для падрыхтоўкі журналісцкага матэрыялу аб умовах утрыманьня і побыце асоб, што знаходзяцца ў іх. Ніводная з заяваў задаволеная не была.

Усе адказы, атрыманыя Леанідам Сьвецікам, напісаныя нібыта пад капірку — у патрэбных месцах мяняюцца толькі назвы ўстаноў. *«Асьвятленьнем дзейнасьці папраўчых установў у крымінальна-выканаўчай сыстэме займаюцца ведамасныя пэрыядычныя выданьні, такія як газэта "На страже" і газэта "Трудовой путь", якія ў поўнай меры адлюстроўваюць стан побыту і ўмоваў утрыманьня...»* — слова ў слова паўтараецца ва ўсіх адказах.

«У цяперашні час адміністрацыя — на гэтым месцы кожны з начальнікаў знайшоў час, каб адкарэктаваць стандартны тэкст і ўставіць сюды назву сваёй установы *— ня бачыць неабходнасьці дадатковага асьвятленьня дзейнасьці ўстановы ў іншых пэрыядычных выданьнях».*

Зрэшты, адзін зь адказаў, атрыманы раней за ўсіх, адрозьніваецца ад астатніх. Начальнік папраўчай калёніі № 8 (г. Ворша) пасьпешліва напісаў нестандартны тэкст, паведаміўшы заяўніку, што ягоны зварот дасланы ва ўпраўленьне Дэпартамэнту выкананьня пакараньняў (ДВП) МУС Рэспублікі Беларусь па Віцебскай вобласьці для ўзгадненьня і прыняцьця канчатковага рашэньня наконт наведваньня папраўчай установы. Прыйшлося за начальніка калёніі адказваць першаму намесьніку начальніка абласной управы — але той не праявіў асаблівай фантазіі і напісаў цытаваны вышэй шаблённы тэкст.

Леанід Сьвецік

Такім чынам, на думку кіраўнікоў установаў ДВП Віцебскай вобласьці, грамадзяне могуць атрымаць поўную, аб'ектыўную і ўсебаковую інфармацыю пра жыцьцё людзей, што знаходзяцца па той бок калючага дроту, калі будуць чытаць ведамасную міліцэйскую прэсу. І гэтай інфармацыі цалкам дастаткова, больш — ня трэба!

Вось як апісваецца згаданая ведамасная прэса.

Газэта «На страже» — друкаваны орган Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь. Пра яе кола тэмаў і рэдакцыйную палітыку можна даведацца на афіцыйнай старонцы газэты на сайце МУС: *«У адпаведнасьці з распараджэньнямі міністра ўнутраных спраў у аснову асноў сваёй дзейнасьці журналісты рэдакцыі ставяць стварэньне разнажанравых публікацыяў, якія адлюстроўваюць тэмы службовай і ўлікова-рэгістрацыйнай дысцыпліны, захаваньня асноватворных загадаў, папулярызацыі перадавога досьведу, прафіляктыкі розных відаў злачынстваў і правапарушэньняў».* Іншымі словамі — міліцэйская газэта пераважна для супрацоўнікаў, курсантаў і вэтэранаў МУС. Хаця, як вынікае з адказаў начальнікаў віцебскіх установаў ДВП, яна, апроч іншага, яшчэ і *«ў поўнай меры асьвятляе стан побыту і ўмоваў утрыманьня асуджаных».*

Затое другая згаданая начальнікамі ўстановаў ДВП газэта выдаецца непасрэдна самім ДВП і прызначаная адмыслова для сядзельцаў. Гарадзенскі журналіст Андрэй Пачобут, які правёў некалькі месяцаў у СІЗА, так напісаў пра яе ў сваім лісьце на волю (гэты ліст апублікавала жонка журналіста ў блогу ў LiveJournal): *«Толькі ў турме даведаўся, што ў зьняволеных ёсьць свая газэта. Называецца яна "Трудовой путь" і выдае яе Дэпартамэнт выкананьня пакараньняў МУС. У тутэйшым народзе яе завуць няйначай як "Козлиный путь". І трэба прызнаць, што такую гордую назву яна носіць цалкам заслужана. Традыцыйна ўвесь нумар забіты падзячнымі лістамі зэкаў, у якіх яны нястрымна хваляць турэмных начальнікаў і падначальнікаў за тое, што наставілі іх на праўдзівы шлях, адкрылі вочы і г.д. і да т.п. Адным словам, звычайная бальшавіцкая перакоўка. І кошт гэтай перакоўкі таксама вядомы — умоўна-датэрміновае вызваленьне (УДВ)».*

Можна, вядома, паставіць пад сумнеў словы гарадзенскага журналіста, які даў нядобрую ацэнку газэце ДВП МУС. Магчыма, «Трудовой путь» − узор аб'ектыўнасьці, які, паведамляючы чытачам, як усё добра за кратамі, піша найчысьцейшую праўду. Аднак калі гэта так, то чаму б начальнікам месцаў пазбаўленьня або абмежаваньня волі не пусьціць у свае ўстановы журналістаў, каб тыя на ўласныя вочы пабачылі, як бездакорна ў гэтых установах трымаюцца законнасьці і парадку, і расказалі пра гэта шырокаму колу грамадзкасьці праз незалежныя СМІ?

Бюлетэнь “За правы чалавека” выдаецца праваабаронцамі Віцебскага рэгіёну.
Наклад 299 асобнікаў.
Пры падрыхтоўцы бюлетэня выкарыстоўваліся матэрыялы сайту http://vitebskspring.org і іншыя Інтэрнэт-рэсурсы.